

Reactieformulier

Consultatie NBA-handreiking 1152

Rechtmatigheidsverantwoording

in het kader van de controle van de jaarrekening van decentrale overheden

Consultatieperiode loopt tot en met 24 oktober 2025

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Instructies voor respondenten

We verzoeken u de consultatiereactie uiterlijk aan te leveren op **24 oktober 2025**.

Dit reactieformulier is bedoeld voor het geven van uw consultatiereactie op de concept NBA-handreiking 1152. Het gebruik van dit document zal de verzameling en analyse van consultatiereacties door de NBA vergemakkelijken.

U kunt reageren op alle vragen of alleen geselecteerde vragen. Om uw consultatiereactie zo goed mogelijk te kunnen behandelen, verzoeken we het volgende:

- Geef uw algemene reactie door middel van de 'drop-down' keuzemenu's.
- Geef de reden voor uw antwoorden bij de gedetailleerde reactie. Als u het niet eens bent met de voorstellen in de handreiking, geef dan uw specifieke redenen en specifieke suggesties aan voor het wijzigen van de handreiking.
- Benoem zo specifiek mogelijk waar uw consultatiereactie betrekking op heeft, bijvoorbeeld door te verwijzen naar specifieke paragrafen, voorbeelden of alinea's in de handreiking.
- Vermijd het invoegen van tabellen of tekstvakken in het formulier bij het geven van uw antwoorden op de consultatievragen, omdat dit de verzameling van de reacties zal bemoeilijken.
- Dien uw opmerkingen in met behulp van dit formulier, zonder een begeleidende brief of een samenvatting van uw belangrijkste punten. Benoem in plaats daarvan eventuele belangrijke punten zoveel mogelijk in uw antwoorden op de vragen.

Uw reactieformulier kunt u zenden naar: consultaties@nba.nl. De NBA vindt het belangrijk om transparant te zijn over de reacties die zij krijgt met betrekking tot voorgestelde regelgeving en toelichtingen daarop. Daarom vragen wij om bij indiening van uw reactie aan te geven of wij uw reactie wel of niet mogen publiceren op de website van de NBA.

Onderdeel A: uw gegevens

Naam van uw organisatie (of uw naam als u een reactie indient in persoonlijke hoedanigheid)	Publiek Belang Accountants
Naam/namen van verantwoordelijke(n) voor deze indiening (of laat leeg als dit hetzelfde is als hierboven)	R.D.H. Killeen
Naam van contactpersoon voor deze reactie (of laat leeg als dit hetzelfde is als hierboven)	
E-mailadres van contactpersoon	

Onderdeel B: antwoorden op de consultatievragen

Voor elke vraag, begint u met uw algemene antwoord op de vraag met de keuzelijst. Geef uw gedetailleerde opmerkingen, indien van toepassing, daaronder bij de behorende sectie.

B1. Vragen met betrekking tot NBA Handreiking 1152 Rechtmatigheidsverantwoording

1. *Wat vindt u in het algemeen van de opzet en duidelijkheid van deze handreiking?*

Algemene reactie: Goed

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

2. *Vindt u de onderwerpen die zijn behandeld in de handreiking relevant voor de controlepraktijk?*

Algemene reactie: Goed

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

3. *Zijn er onderwerpen die zijn behandeld in de handreiking die ingekort moeten worden of achterwege kunnen blijven?*

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

4. *Vindt u dat in hoofdstuk 4 het verschil / de samenhang tussen de verantwoordingsgrens voor het opstellen van de jaarrekening en de toepassing van de (uitvoerings)materialiteit voor de accountantscontrole duidelijk is uitgewerkt?*

Algemene reactie: Onduidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Bij dit hoofdstuk de volgende kanttekeningen:

1. In 4.1 is aangegeven: "Op grond van artikel 14 BBV moet het dagelijks bestuur van provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regeling afwijkingen nader toelichten in de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag." Dit geldt niet voor alle afwijkingen, maar alleen de afwijkingen die de rapportagegrens overschrijden.
2. Onder de tabel in 4.2 is aangegeven: "*% van de lasten exclusief de toevoegingen aan reserves mits dit gaat om programma-overschrijdende overboekingen, want die worden verwerkt via de exploitatierekening. Overboekingen tussen reserves binnen een programma niet, want deze worden binnen de balans verwerkt." Deze voetnoot lijkt overbodig, omdat de toevoegingen in geen enkel geval onderdeel zijn van de grondslag.

5. *Vindt u dat de scenario's voor de oordeelsvorming door de accountant vanuit de Bado tabel (fouten en onzekerheden gezamenlijk) voldoende duidelijk zijn toegelicht?*

Algemene reactie: Onduidelijk

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

1. De tabel gaat bij overschrijding van 4% uit van oordeelonthouding/afkeurend oordeel. Er bestaat echter geen controleverklaring die afkeuring en oordeelonthouding combineert, bij combinatie van bevindingen is dan de afkeuring doorslaggevend. In de verklaring kun je naar onze mening niet de afkeuring motiveren met fouten die optellen tot minder dan 4%, ook al wordt de grens van 4% overschreden als rekening wordt gehouden met onzekerheden. Het lijkt niet juist om, ter onderbouwing van een afkeuring, in de paragraaf waarin de afkeuring wordt gemotiveerd, ook hierin onzekerheden mee te wegen (deze kunnen naar hun aard niet leiden tot een afkeuring).

6. *Zijn er specifieke onderwerpen en of onduidelijkheden in BBV, Waterschapsbesluit of Bado die in deze handreiking voor accountants extra aandacht of uitwerking behoeven?*

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

7. *Mist u nog onderwerpen in deze handreiking?*

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

8. *Heeft u nog andere adviezen en/of opmerkingen met betrekking tot de NBA-handreiking 1152?*

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

B2. Vragen met betrekking tot andere NBA uitingen

9. *De NBA is voornemens om NBA Alert 48 Accountantscontrole decentrale overheden 2024 d.d. 5 februari 2025 in te trekken, zodra NBA Handreiking 1152 definitief wordt. Heeft u bezwaren tegen het intrekken van NBA Alert 48? Graag uw reactie nader toelichten.*

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

Geen bezwaar tegen intrekking, maar wel een opmerking over definities:

In de Handreiking worden definities gehanteerd voor de getrouwheidscriteria, die afwijken van de Audit Alert die het NBA heeft uitgebracht. Bij toetsingen SiSa door ADR wordt scherp de definitie gehanteerd die is opgenomen in de Handreiking, maar deze definities roepen ten aanzien van diverse criteria vragen op.

Valuteringscriterium: In de Alert is het valuteringscriterium gedefinieerd als “de verantwoording heeft op het juiste tijdstip plaatsgevonden”, in de handreiking als “het tijdstip van de betaling en de verantwoording is juist” (met als toelichting in de voetnoot: dit criterium ziet toe op de juiste afgrenzing). Wat is voor de accountantscontrole de juiste uitleg/interpretatie van dit criterium?

Aanvaardbaarheid: in aanvulling op de Audit Alert is in de definitie hier ook de aanvaardbaarheid van de baten opgenomen. Er is geen sprake van een objectieve normering wanneer lasten en baten als aanvaardbaar kunnen worden aangemerkt. Kan in de praktijkhandreiking hier nadere invulling worden gegeven?

Begrotingscriterium: de financiële beheershandelingen onder de baten en lasten dienen te passen binnen de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's. In de Audit Alert was nog sprake van 'hiermee samenhangende functies'. Bij decentrale overheden is het niet ongebruikelijk het begrotingscriterium te laten aansluiten bij het niveau waarop de raad c.q. het algemeen bestuur van een gemeenschappelijke regeling de begroting vaststelt. In de financiële beheersverordening is dit niveau in veel gevallen het totaal van de baten en lasten. Betekent de definitie in de praktijkhandreiking dat dit niet meer mogelijk is en altijd op het niveau van het programma zal moeten worden getoetst?

Voorwaardencriterium: in de auditalert was een korte definitie opgenomen “voorwaarden in wet- en regelgeving worden nageleefd, waaronder subsidievoorwaarden”. De definitie in de praktijkhandreiking is veel uitgebreider, waarbij ook onder meer administratieve bepalingen, bevoegdheden en termijnen zijn genoemd. In het verleden werd voor het voorwaardencriterium steeds gericht op recht, hoogte en duur. Deze staan nu in de definitie genoemd, naast een groot aantal andere punten. Kan niet worden volstaan met recht, hoogte en duur, zoals tot nu toe het geval was?

10. De NBA Handreiking 1122 Gevolgen voor de accountantscontrole van het uitbesteden van taken aan uitvoeringsorganisaties bij decentrale overheden dateert van 10 december 2013. Heeft u behoefte aan actualisering van de inhoud van deze handreiking, mede in relatie tot de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en / of de herziene Controlestandaard 600? Graag uw reactie nader toelichten.

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):

11. De NBA is voornemens om NBA Handreiking 1139 De met governance belaste personen bij gemeenten d.d. 12 november 2019 in te trekken. De hierin beschreven rolverdeling en communicatie bij een gemeente is gewijzigd met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Heeft u bezwaren tegen het intrekken van NBA Handreiking 1139? Graag uw reactie nader toelichten.

Algemene reactie: Nee

Gedetailleerde reactie (indien van toepassing):